

VÄLIKYSYMYS 2/2012 vp

Hallituksen kuntauudistus

Eduskunnalle

Hallituksen suurkuntahanke on ajanut koko kuntakentän kaaostilaan. Uudistustyöt kunnissa ovat pysähtyneet. Ihmisten palvelut ovat vaarassa. Keskusta on syvästi huolissaan palvelujen ja kuntatalouden tulevaisuudesta.

Kuntapolitiikassaan keskusta lähtee ihmisestä. Meille on tärkeää, että palvelut ja kuntien asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet ovat turvatut. Kunta on myös alueensa elinvoiman moottori ja elinkeinojen kehittäjä.

Keskusta katsoo, että palvelujen turvaamiseksi tarvitaan uudistuksia. Kuntapäätäjien, kuntien asukkaiden ja asiantuntijoiden kuulemisella kannustetaan ja sitoutetaan keskeiset toimijat uudistamaan.

Keskustajohtoisten hallitusten aikana kuntauudistuksia tehtiin laajapohjaisella yhteistyöllä, johon kutsuimme myös opposition. Kokoomusjohtoinen hallitus on tehnyt täyskäännöksen. Se on ottanut selkeän kannan: oppositio pidetään ulkopuolella.

Kokoomuslainen kuntaministeri totesi hallituksen alkutaipaleella, että on siirryttävä kuntavetoisesta valtiovetoiseen uudistamiseen. Se on isku kunnalliselle itsehallinnolle, jonka turvin yhteiskuntamme on selviytynyt vuosikymmenen saatossa erilaisista kriisitilanteista.

Yhteisen sopimisen sijasta hallitus on ottanut käyttöönsä uudet, parlamentarismien perinteellemme vieraat toimintatavat. On siirrytty ylhäältä käskyttämisen, pakolla uhkaamisen ja pelottelun kulttuuriin.

Viime syksynä käydyin välikysymyskeskustelun yhteydessä kaikki hallituspuolueet lupasivat,

että kuntien pakkoliitoksia ei tule. Nyt ainakin kokoomuksessa on takki kääntynyt ja pakottamiseen ollaan valmiita. Mikä on hallituksen linja?

Tuore virkamiesraportti säilyttäisi vain joka neljännen Suomen kunnista. Kuntakartta ei toteutuisi ilman kuntien pakkoliitoksia. Pakottaminen on erittäin huono lähtökohta toteuttaa kymmeniä kuntaliitoksia, joissa yhdistetään enimmillään jopa yli kymmenen kuntaa.

Keskustan eduskuntaryhmä muistuttaa, että virkamiestyöryhmä on noudattanut tarkasti hallitusohjelman kirjauksia ja sille asetettuja tehtäviä. On vastuutonta, että hallitus yrittää yhä mennä virkamiesten selän taakse piiloon.

Suurkuntahankkeellaan hallitus yrittää torjua julkisen talouden velkaantumista sekä kunnallisiin palveluihin ja kunnalliseen demokratiaan liittyviä haasteita. Hallitus väittää, että kaikki haasteet ovat voitettavissa yhdellä lääkkeellä: muodostamalla suurkuntia jopa alueellisista olosuhteista ja etäisyyksistä piittaamatta. Tähän uskoo vain hallitus itse, eivät mm. kunnallisanalan johtavat asiantuntijat.

Vielä syksyllä hallitus markkinoi hankettaan miljardien eurojen säästöillä. Kokoomuslaisen pääministerin ja sosiaalidemokraattien ryhmäjohtajan mielestä se ei enää olekaan itsestään selvää tai edes tavoite.

Hallituksen suurkuntahanke kohtelee rujosti kehyskunnissa ja kuntien reuna-alueilla asuvia ihmisiä. Kuntaministeri Virkkunen ei ole pystynyt vastaamaan kuntalaisten kannalta kaikkein tärkeimpään kysymykseen. Ovatko palvelut turvassa, jos etäisyys kuntakeskukseen kasvaa kym-

menillä, jopa sadoilla kilometreillä? Hallitus riipottelee ja pitää epävarmuudessa kuntien työnteekijöitä.

Hallituksen suurkuntahanke ei tarjoa lääkettä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiseen ja rahoitukseen liittyviin haasteisiin. Hallituksen inhoama kuntien välistä yhteistyötä tarvitaan jatkossakin.

Kuntien toiminnan tosiasioihin tutustumalla paljastuu hallituksen kuntauudistuksen syvin olemus: ideologinen valta- ja keskittämispolitiikka kehyskuntien ja maaseudun palveluja tarvitsevien asukkaiden kustannuksella. Suurkunnissa ihmisten vaikutusmahdollisuudet pienenevät ja päätösvalta karkaa kauas. Ihmisten omaisuutta ollaan jakamassa uudelleen.

Hallituksen suurkuntakuntauudistus jättäisi lopulta koko kuntakentän tuuliajolle. Puheet elinvoimaisista peruskunnista, jotka tulisivat toimeen itse keräämillään tuloilla, ovat utopiaa. Perustuslakiin kirjatun rahoitusvastuun periaatteen mukaan valtion on osallistuttava jatkossakin peruspalvelujen rahoittamiseen ja tasattava kuntien välisiä tuloeroja.

Tuoreen tutkimuksen mukaan 60 prosenttia kuntien asukkaista vastustaa hallituksen hanketta, vain 20 prosenttia sitä kannattaa ja loput eivät pääse käsitykseen ollenkaan. Vastustamiselle on hyvä syy: huoli lähipalveluista ja paikallisista vaikuttamismahdollisuuksista.

Keskusta on huolissaan siitä, että hallitus ajaa maata keskusteleavasta kansanvallasta ja paikallisesta itsehallinnosta kohti keskusvaltaista sanelupolitiikkaa. Hallitus pyrkii määräämään ylhäältä päin, missä ihminen voi asua, mistä hän saa tarvitsemansa palvelut, missä hän voi elää ja yrittää. Keskusta ei tätä hyväksy.

Keskusta haluaa uudistaa. Työ on tehtävä hallitusti ja vaiheittain yhdessä asiantuntijoiden, kuntien päättäjien ja kuntalaisten kanssa sekä laajapohjaisella parlamentaarisella valmistelulla. Uudistamiskeinojen on perustuttava tosiasioihin, ei mielikuviin.

Keskustan eduskuntaryhmän mielestä hallituksen kuntauudistuksen jatkaminen johtaa vain kaaokseen. Hallituksen suurkuntalinja on väärä. Hallitus ei pysty noudattamaan itselleen asettamia tavoitteita. Se on epäonnistunut kuntapolitiikassaan.

Edellä olevan perusteella ja Suomen perustuslain 43 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan välikysymyksen:

Mihin hallituksen suurkuntahankkeen hyödyt perustuvat,

miten hallitus aikoo palauttaa kuntakentän luottamuksen kunta-valtiosuhteessa,

miten hallitus turvaa kuntien asukkaiden lähipalvelut ja osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet sekä korvaa lakkautettavien kuntien roolin alueensa elinkeinojen kehittäjänä uusissa suurkunnissa,

miten hallitus aikoo ottaa huomioon kuntien alueellisilla kuulemis- ja lausuntokierroksilla antaman palautteen ja

miten hallitus huolehtii siitä, että tulevaisuudessa kuntien tehtävät ja rahoitus ovat tasapainossa?

Helsingissä 22 päivänä helmikuuta 2012

Mari Kiviniemi /kesk
Kimmo Tiilikainen /kesk
Mikko Alatalo /kesk
Sirkka-Liisa Anttila /kesk
Lasse Hautala /kesk
Antti Kaikkonen /kesk

Timo Kalli /kesk
Anne Kalmari /kesk
Elsi Katainen /kesk
Inkeri Kerola /kesk
Esko Kiviranta /kesk
Katri Komi /kesk

VK 2/2012 vp — Mari Kiviniemi /kesk ym.

Timo V. Korhonen /kesk
Seppo Kääriäinen /kesk
Paula Lehtomäki /kesk
Jari Leppä /kesk
Mika Lintilä /kesk
Markus Lohi /kesk
Eeva Maria Maijala /kesk
Aila Paloniemi /kesk
Mauri Pekkarinen /kesk
Arto Pirttilahti /kesk
Tuomo Puumala /kesk
Antti Rantakangas /kesk
Juha Rehula /kesk

Eero Reijonen /kesk
Markku Rossi /kesk
Simo Rundgren /kesk
Annika Saarikko /kesk
Mikko Savola /kesk
Juha Sipilä /kesk
Ari Torniainen /kesk
Tapani Tölli /kesk
Mirja Vehkaperä /kesk
Anu Vehviläinen /kesk
Markus Mustajärvi /vr
Jyrki Yrttiaho /vr